

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 193

Maribor, torek 26. avgusta 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Kabinet močne roke na Poljskem

VARŠAVA, 26. avgusta. Po demisiji kabineta Slawek, ki je izzvala v vseh političnih krogih veliko presenečenje, je podpisal predsednik republike včeraj ukaz, s katerim je imenovan za ministrskega predsednika in vojnega ministra maršal Pilsudski, ki je sestavil obenem sledečo vlado: notranje stvari Henrik Jozewsky, zunanje grof Zaleski, justico Stanislaw Car, prosveto dr. Czerwinski, kmetijstvo dr. Polczynski, promet dr. Kühn, pošte dr. Matuszewski, agrarno reformo dr. Staniewicz, javna dela dr. Matakiewicz, trgovino inž. Kwiatkowski, socialno politiko Aleksander Prystor. Nova vlada je imela svojo prvo sejo že včeraj. Edina izprememba v novem kabinetu od prejšnjega je imenovanje polkovnika Becka za ministra brez portfelja. Da je bila maršalu Pilsudskemu poverjena sestava nove vlade, se smatra splošno kot odgovor na nemško propagando za revizijo poljskih mej in priključitev poljskega koridorja k Nemčiji.

Troje glavnih Gandhijevih zahtev

LONDON, 26. avgusta. Po vsej Angliji vlada velika radovednost, kake pogoje je stavil Gandhi Veliki Britaniji za ustavitve državljanske nepokornosti, bojkota angleškega blaga in sodelovanje indskih nacionalistov na britansko-indski konferenci, ki se bo v kratkem vršila v Londonu. Gandhijevo tozadevno pismo podkralju Indije, lordu Irwinu, namreč še vedno ni bilo objavljeno. Kljub temu pa v dobro poučenih krogih zatrjujejo, da je Gandhi stavil v glavnem tri zahteve, ki bodo najbrže tudi sprejete.

V prvi vrsti zahteva, da se takoj izpuste na svobodo vsi politični aretiranci, da se popravi škoda, ki so jo utrpeli indijski nacionalisti za časa zadnjih nemirov in da se jim vrne vsa njihova zaplenjena imovina.

Zdi se dalje, da zahteva Gandhi tudi popolnoma avtonomno vlado za Indijo, ki bi bila sestavljena samo iz zastopnikov indskega naroda. Splošno se domneva, da bo podkralj Irwin še ta teden objavil besedilo Gandhijeve note in sicer skupno z odgovorom, ki mu ga bo izročil po navodilih iz Londona. Zanimivo je, da je Macdonaldova vlada za predstojajočo britansko-indsko konferenco napravila Gandhiju to koncesijo, da je od konference izključila sira Simona, ki je v svojem znanem poročilu o položaju v Indiji izjavil, da je Indija za sedaj še nesposobna, da bi se sama upravljala. Sir Simon je, kakor znano, predsedoval britansko-indski konferenci, ki je proučevala položaj v Indiji in je izzvala njegova izjava pri indskih nacionalistih velikansko ogorčenje.

Smrtna nesreča na tezenskem kolodvoru

PREMIKAČA JURIIJA VERDELAKA POVOZILA DANES PONOČI DVA VAGONA TER MU ZDROBILA OBE NOGI IN LEVO ROKO.

Maribor, 26. avgusta.

Danes, ob enih ponoči, se je pripetila na premikalnem kolodvoru na Teznu usodna nesreča, ki je ugrabila življenje komaj 34letnemu premikaču Juriju Verdelaku, rodom iz Zg. Ložnice. Povožila sta ga namreč dva vagona in je dobil pri tem tako težke poškodbe, da je že kar na kraju nesreče izdihnil.

Čujmo, kaj pravi premikač Alojz Vajcer, stanujoč na Teznu, ki je bil priča tragičnega dogodka:

Vajcer, ki je imel tedaj službo, je bil oddaljen od svojega tovariša približno 100 korakov. Z nasipa sta bila prav tedaj spuščena dva vagona. V kričnem trenutku je stekel Verdelak preko tirov 22 in 23, hoteč kretničarja v bločnici z mahajočo svetilko opozoriti, naj postavi prestavi tir kretnice 36 na tir 24. Verdelak je že prekoračil oba tira in stopil potem na vlažni prag, pri čemer mu je najbrže spodrsnilo ali pa se je spodtaknil. Padel je vznak in priletel z glavo

na tračnico ter obležal. V tem hipu pa sta že privozila z nasipa 2 odprta vagona, šla preko ponesrečenega Verdelaka ter mu zdrobila obe nogi in levo roko. Nesrečni Verdelak je v nekaj minutah, ne da bi prišel k zavesti, izdihnil.

O dogodku je bila takoj obveščena orožniška postaja na Teznu in je komandir Alojzij Bajec takoj pohitel z orožnikom Lorgierjem na kraj nesreče. Pri pregledu trupla je ugotovil, da je imel Verdelak razen navedenih poškodb še veliko zevajočo rano na glavi in prebito lobanjo. Obe te dve poškodbi je gotovo dobil pri padcu na tračnico.

Pokojnikovo truplo je bilo, čim je opravil svoje delo še mrliški oglednik Simon Čelofigo, prepeljano v mrtvašnico na Pobrežju.

Jurij Verdelak je bil star 34 let ter zapuščal ženo in nepreskrbljenega otroka, stanujočo na Zrkovski cesti št. 21 na Pobrežju. Udarec, ki je zadel ubogo vdovo, je zanj tem hujši, ker pokojni Verdelak še ni bil definitivno nastavljen.

Mednarodna ponarejevalnica denarja

V GDANSKU JE BILA ODKRITA MEDNARODNA BANČNA RAZPEČEVALNICA PONAREJENIH BANKOVCEV RAZNIH DRŽAV.

GDANSK, 26. avgusta. Policija je prišla na sled mednarodni organizaciji, ki je imela v eni glavnih ulic Gdanska veliko bančno poslovalnico, v kateri so izdajali samo ponarejene bankovce najrazličnejših držav. Policija je bila opozorjena, da prihajajo v Gdansk v gotovih presledkih razni ljudje, o katerih je bilo znano, da se bavijo s ponarejanjem denarja. Vsi so se oglašali v tej bančni poslovalnici, ki je nastopala pod firmo neke ameriške uvozne tvrdke. Pri nenadni preiskavi je prišla policija v posest listin in

večje množine ponarejenih bankovcev. Iz zaplenjenih listin je razvidno, da je imela ta svojevrstna banka podružnice skoro v vseh večjih mestih Evrope. — Agenti, ki so se oglašali pri centrali, so prihajali po denar, da ga spravijo čez mejo. Glavna centrala razpečevalnice ponarejenega denarja je v Čikagu. Banka je poslovala hitro in točno. Slabo ponarejene bankovce so v posebnih delavnicah popravili in zamenjali, poseben oddelek pa je skrbel za točne informacije o zasledovanju ponarejevalcev bankovcev.

Evropska konferenca u Ženevi

PARIZ, 26. avgusta. 15 evropskih vlad, med njimi tudi jugoslovanska in češkoslovaška, je prejelo povabilo francoskega zunanjega ministra Brianda na evropsko konferenco v Ženevi, ki se bo pričela 8. septembra popoldne po zasedanju Društva narodov. Konferenca bo tajna in bodo zastopniki javnosti povabljeni šele tedaj, ko bodo sprejeti kaki konkretni sklepi in bo položaj že popolnoma razčiščen.

Naša delegacija odpotovala u Varšavo

BEOGRAD, 26. avgusta. Davi je odpotovala naša delegacija pod vodstvom trgovskega ministra Demetrovića na gospodarsko konferenco v Varšavo. Včeraj popoldne se je vršil med našimi in rumunskimi delegati skupen sestanek, na katerem je bil dogovorjen enoten nastop Jugoslavije in Rumunije na varšavski konferenci.

Slovenski rudarji iz Francije in Westfalske u domovini

JESENICE, 26. avgusta. Davi ob 10 se je pripeljalo s posebnim vlakom 20 slovenskih rudarjev iz francoskih revijev v Alzaciji in Lotaringiji. Na kolodvo so bili slovesno sprejeti. Iz Ljubljane so jim šli nasproti zastopniki banske uprave, izseljeniškega komisarijata, Delavske zbornice in raznih delavskih organizacij. Izletniki gredo popoldne na Brezje, dočim se ob 5. pop. pripelje druga skupina naših rudarjev z Westfalskega, ki poidejo na Bled, da se poklonijo kralju.

Francoski manevri na italijanski meji

PARIZ, 26. avgusta. Ob italijanski meji so se vršili te dni veliki francoski armadni manevri, ki jih je vodil general Carence, poveljnik 15. armadnega zbora. Višek manevrov je bil fingiran napad več pehotnih oddelkov in enega topniškega polka na Col de Valette, ki tvori

ključ v dolino Vara. Manevri so se končali s popolnim uspehom, ker je bil napad na Col de Valette odbit. Po manevrih si je general Carence ogledal še številne utrdbe, ki so bile v zadnjem času izvršene ob italijanski meji, deloma pa se dela še nadaljujejo.

Vojaška vlada u Peru

NEWYORK, 26. avgusta. Nova vojaška vlada v republiki Peru se je po odhodu bivšega predsednika Leguia že popolnoma utrdila. Kakor se izjavlja, namerava general Manuel Ponce že v najkrajšem času razpustiti parlament. V deželi vlada popoln mir. Bivši predsednik Leguia se je vkrcal z rodbino na vojno ladjo, ki ga odvede v pregnanstvo. V Limi, glavnem mestu države, pričakujejo v kratkem prihod polkovnika Sancheza Cerra, voditelja grških revolucionarjev.

Narastajoča brezposelnost u Nemčiji

BERLIN, 26. avgusta. Število brezposelnih v Nemčiji je od 31. julija narastlo od 2.765.000 na 2.845.000, kar dokazuje, da so se delovne razmere v tekočem mesecu v Nemčiji še poslabšale. Po številnih podjetjih so zmanjšali delovne ure, več podjetij pa je celo ustavilo obrat. Kakega vidnega upliva programa državne vlade za zaposlitev delavcev za enkrat še ni pričakovati.

Tragedija ljubosumnosti

BERLIN, 25. avgusta. V nekem tukajšnjem predmestju se je odigrala sročna krvava drama ljubosumnosti, ki je zahtevala 2 smrtni žrtvi, 48letni krojač Ernest Niesalk je prerezal svoj prijateljci, 32letni stari delavki Jerici Stein vrat, ker se mu je izneverila. Po zločinu se je nato zastrupil.

Pregled in žigovanje mer ter merilnih priprav

Mestno načelstvo v Mariboru odreja: Po zakonu o merah in po odobrenem delavnem programu ministrstva trgovine in industrije, se mora izvršiti občasni pregled in žigovanje mer in merilnih priprav: 1. uteži; 2. tehtnice, balančne, delovne, enakoročne, brze, z nagibno pravico, mostne — javne; 3. vse tekočinske mere; 4. a) suhe mere, b) dolžinske: metri, c) debelinske: klupe, d) okvirje za merjenje drv, e) petrolejski aparati, f) bencinske črpalke v mestu Mariboru od 26. avgusta do 31. oktobra. Vsi lastniki mer in merilnih priprav, ki jih rabijo v javnem prometu pri kupovanju, trgovanju s kakoršnim koli blagom ali proizvodi so dolžni prinesiti (dati žigosati) vse svoje mere na dneve, določene jim po organu tržnega nadzorstva, kateri bo dostavljal pozive in sicer kontroli mer in dragocenih kovin (Meroizkusnemu uradu), ob določenih uri, Franciškanška ulica 11. Stranke, ki svojih mer ne morejo prinesiti h kontroli, morajo vložiti pri meroizkusnem uradu kolkovano prošnjo (Din 5), da se izvrši kontrola na licu mesta. Proti vsem, ki se ne bi odzvali temu pozivu, se bo najstrožje postopalo pa zakonu o merah, ki glasi: v denarju od Din 30 do 900 ali pa z zaplato do 30 dni.

Mariborski in dnevni drobiž

Iz Rogaške Slatine

Dasi je posezona pred durmi, traja frekvenčna kulminacija glavne sezone skoraj nezmanjšano dalje. Če bo vreme ugodno tudi dalje, utegne biti letošnja posezona morda ena najjačjih.

Razveseljivo je, da se dviga zadnji čas zanimanje za to zdravilišče tudi doma, v Sloveniji. Zdravilišče to zasluži; v njem imamo svoje Karlove vari, ali — če hočete — tudi svoj Vichy.

V splošnem pa gravitira zdravilišče še vedno proti inozemstvu — dokaz, da ga tujci bolje cenijo, nego domačini. Kakor pa je to laskavo, tako narodno-gospodarsko ni noben plus; kajti dočim žive tu inozemci prav poceni, pustijo naši državljani težke vsote denarja v dragih inozemskih kopališčih in letoviščih.

Priljubljena je Rogaška Slatina Madžarom; oni so tu stari gostje in v glavni sezoni številčno skoraj najjačji. O kvalitetah teh gostov se da govoriti; židovski živelj vsekakor ne spada zraven pravih Madžarov, ki so fini, kavalirski in katerih nikakor ni podcenjevati. Obžalovati je, da odstotek poslednjih ni večji; gotovo pa je, da bo ta odstotek takoj narasel, čim se ustvarijo pogoji, s čemer bo morala uprava zdravilišča resno računati.

Letošnja sezona je privabila Slatini nove goste: Grke iz Soluna, nekaj iz Aten, Drame itd. Vsi so po izjavah najprijetnejše iznenadeni in prihodnje leto se bo njih število potrojilo. Ti gosti so skromni, tihi; družabno žive sami zase. Neke vzhodnjaške navade škodujejo njih kvaliteti.

Fin, odlični gostje so iz drugega inozemstva: Anglije, Švice, Belgije, iz Egipta itd. Žal, da doslej odtod ni bilo večjega dotoka. Vsi gostje iz navedenih zemelj so bili več ali manj sporačičen pojav.

Izjemo dela Italija; tu ima Rogaška Slatina stalne, zveste goste, ki se vsako leto množe in ki niso brez obilice za zdraviliško publiko. Izgleda, da bo mogoče goste iz Italije pritegniti v bodoče v predsezoni. Vsak uspeh v tej smeri bo samo pozdraviti.

Avstrijci in Nemci, to so stari znanci Rogaške Slatine in visoko cenjeni gostje. Nemec ni umazan in ne šteti; v svojih zahtevah ni pretiran, nedostatke rad spregleda. Škoda je, da je število teh gostov po prevratu znatno padlo. Ko padajo prvotni predsodki in se umika animoznost, raste zopet dotok teh gostov. Pospešiti in povečati ta dotok, to bo hvaležna naloga uprave zdravilišča.

In dalje proti severu? Čehov je malo; oni imajo dovolj svojih domačih zdravilišč. Poljakov, razen par posameznikov, doslej ni bilo. Večji kontingent je pričakovati prihodnje leto. Poljski gostje služijo največje upoštevanje; oni pač zahtevajo, kar jim gre, zato pa tudi ne pomišljajo ob protidajtvi.

In mi domačini?ocene ne bom podal; številčno najjači so brati Srbi. Iz Hrvatske je kontingent manjši; poleg drugega bo stvar taktike zdraviliške uprave, da se ta kontingent dvigne, kar bi bilo le. Svoje stalne goste pošilja Slatini tudi Vojvodina. Gostje iz teh krajev s svojo značilno narodno nošo dajo večjo pestrost mozaiku zdraviliške publike. Znatno je zastopana tudi Dalmacija; živahnost, temperament a i poseben ponos karakterizira te goste.

Dravska banovina je zadnja. Neznatni drobci. Slovenci gredo v hribe in na morje; Rogaške Slatine kot da se izogibljajo. Pa čisto neupravičeno.

Priznana zdravilna moč vrelcev mineralne vode, cenost stanovanj in življenja, divna romantična okolica Rogaške Slatine — vse to so činitelji, ki omogočajo vsakemu posetniku nele koristno, marveč tudi udobno, res prijetno bivanje in odmor v zdravilišču ob izdatkih, ki so končno čisto mnogo nižji, nego drugod.

Marsikdo ni informiran o stroških. O tem kratek pregled. V glavni sezoni stane soba po osebi dnevno Din 18—100, zdraviliška in godbena taksa Din 5—9 (po legi stanovanja), postrežba in občinski davek skupno Din 3.—. Zdraviliški honorar je običajen, cene kopeljem (po predpisu zdravnik) zmerne.

V pred- (do 15. VI.) in posezoni (1.—30. IX.) se cena stanovanj in taksi znižuje za 25%, ozir. drž. uradnikom za 50%.

Cene hrani so nizke. Kdor se hrani à la carte, plača veliko Din 40—60 brez pijače dnevno. V pred- in posezoni je uvedena v zdraviliških hotelih celotna penzija; ta penzija, ki obsega dobro hrano, sobarino, takse, postrežbo, občinski davek in enkratno zdravniško ordinacijo tedensko, stane na teden za osebo Din 620—780.

Iz prednjega sledi, da so predsodki o dragini v Rogaški Slatini čisto neumestni. Za domačine bi bil obisk posebno v posezoni zelo priporočljiv, ker je najcenejši in najudobnejši.

Medicinalne vode Rogaške Slatine, katerih učinek znajo ceniti premnogi, ki so tu našli leka zoper svoje bolezni, so ti isti atribut, ki dajejo našemu zdravilišču, kot največjemu sanatoriju za želodčno bolne stalne veljave in ki ga usposablja, da more tekrovati z vsakim zdraviliščem tu- in inozemstva.

Pač pa je treba Rogaški Slatini še marsikaj, kar naj njen atribut še bolj dvigne v veljavi in moči. Ni moj namen pisati o teh potrebah; eno pa rečem: Rogaški Slatini je treba stanovanj, treba novih hotelov z vsem komfortom. To je conditio sine qua non za omiljenje velike stanovanjske krize in za dotok novih, vedno številnejših in boljših gostov. To naj resno upoštevajo vsi, ki se jih tiče; neodločnost, odlašanje je greh za naše narodno gospodarstvo, more pa tudi imeti nedogledne posledice za zdravilišče samo.

J. S.

Na mejo v Gornjo Radgono in St. Ilj

Narodna dolžnost nas vabi in poziva, da podpremo z izdatno udeležbo v nedeljo, dne 7. septembra sokolsko prireditve v Gornji Radgoni, v katere neposredni bližini, avstrijski Radgoni, je bilo l. 1917 ustreljenih več slovenskih vojakov, ki so v proroškem navdušenju klicali: »Živela Jugoslavija!«

Enako nas vabi in poziva ta dolžnost dne 8. septembra v St. Ilj na 20letnico otvoritve Slovenskega doma.

Pohiteti hočemo v Gornjo Radgono, na tla, poskropljena z mučeniško krvjo za našo državo, da okrepiamo zavest in ugled tamkajšnjega našega življa, naslednjega dne pa si gremo ogledat v St. Ilj lepe kraje, kjer je ljudstvo kljub svoječasnemu nemško-avstrijskemu pritisku vztrajalo in ostalo zvesto svoji slovenski govorici.

Vsa naša obrambna, sokolska, pevka, stanovska, strokovna, sportna, dirkaška in druga društva, kakor tudi mariborsko in podeželsko prebivalstvo vabimo, da se udeleži po možnosti v čim največjem številu dne 7. septembra sokolske prireditve v Gornji Radgoni, 8. septembra pa slavnosti 20letnice otvoritve Slovenskega doma v St. Ilju.

Prijave sprejema Narodna Odbrana vsak torek in petek od 18.—19. ure v svoji pisarni v Narodnem domu. Odhod v Gornjo Radgono v nedeljo 7. septembra izpred Nar. doma točno ob 12. uri, povratek med 20. in 21. uro. Avtobus tja in nazaj 45 Din za osebo, tovorni avto 35 Din, drugih pristojbin ni. Predplačnikom bodo prostori zasigurani.

Za ponedeljek, dne 8. septembra pa je mariborsko mestno avtobusno podjetje naproseno, da vpelje tega dne avtobusni promet iz Maribora v St. Ilj in nazaj. Za pešce lepa državna cesta, 3 in pol ure peš. Vlaki vozijo iz Maribora ob 6.20 in 13.30, nazaj v Maribor ob 20. uri.

V Mariboru, 23. avgusta 1930.
Narodna Odbrana, oblastni odbor: Dr. Vekoslav Kukovec;
Jadranska Straža: Dr. Josip Leskovar;
Sokolska župa: Dr. Fran Irgolič;
Srežki odbor N. O.: Božo Putniković, polkovnik;
Klub Meja: Rad. Rehar.

Nezgoda otroka.

Med preživahno igro je padla, spodtakniti se ob kamen, 11letna Francka Škerbot iz Jezdarske ulice 8 ter si zlomila desno nogo. Ponesrečenko so z reš. avtom odpremili opoldne v bolnico.

Muzejsko društvo v Mariboru

je letošnje poletje organiziralo arheološka izkopavanja v okolici Sv. Lenarta v Slovenskih gorah. Izkopavanja so odkrila na Hrastju pri Žetarjevi manjši spominski grob, pri Radehovi pa večji grob. Obe najdbi izvirate iz rimske dobe. Podrobno poročilo o izkopavanjih bo objavljeno v »Časopisu za zgodovino in narodopisje«. Pohvalno je treba omeniti veliko zanimanje in naklonjenost, katerega je bilo društvo deležno pri izkopavanjih od št. Lenarčanov in večine okoliških domačinov. Ne smemo pa pozabiti ob tej priliki, da ima Muzejsko društvo še veliko neobdelano celino, in da bo mogoča izvršitev društvenih nalog samo ob opori društva na čim večje število društvenih članov-Mariborčanov.

Pričetek šole.

Na osnovnih šolah bo naknadno vpisovanje 1. in 2. septembra, 3. septembra šolska maša, 4. septembra pa se prične redni pouk.

Na meščanskih šolah vpisovanje od 1. do 3. septembra, izpiti od 25.—31. avgusta.

Na učiteljskih šolah vpisovanje kakor na srednjih šolah, za vpis v prvi razred se je prijaviti vsaj do 12. septembra. V prvi razred se smejo sprejeti le gojenci in gojenke, ki v koledarskem letu 1930 še ne dovrše 18 let starosti.

Na srednjih šolah vpisovanje v posamezne razrede od 11. do 13. septembra, vsi izpiti od 1. do 10. septembra. V prvi razred se morejo vpisati učenci z dovršenim četrtim razredom osnovne šole, rojeni v letih 1917, 1918, 1919 in 1920.

Razveljavljen razpis primarijotov v mariborski bolnici.

Ministrstvo za narodno zdravstvo je razveljavilo razpis banske uprave o primarijskih mestih pri splošni bolnici v Mariboru in torej v bolnici ne pride do nobenih izprememb. Tako je končano vprašanje, ki je dvignilo svoječasno toliko prahu v Mariboru.

Trupla italijanskih ujetnikov, ki so bila med svetovno vojno pokopana na mariborskem pokopališču, bodo izkopali in prepeljali v Ljubljano, kjer bodo pokopana skupno z zemeljskimi ostanki italijanskih ujetnikov v Celju in Slov. Bistrici v skupnem grobu na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani. V to svrhu je prispel v Maribor italijanski vojni kurat Roberto Buzzoni, ki se je z mestnim pogrebim zavodom že sporazumel radi ekshumacije 120 italijanskih vojakov na pokopališču na Pobrežju.

Iz Slov. Bistrice.

Minula je nedelja, Jernejeva nedelja, ko smo praznovali farnega patrona. Pri slovesni službi božji je igral orkester čitalnice in g. A. Vodušek, konzervatorist iz Gradca. Pri procesiji pa je igrala glasna godba iz Bistrice in Zgornje Bistrice. Popoldan je imelo olupševalno društvo svojo tombolo, za katero so prodali preko šest tisoč tablic. Za slovenjebistriške razmere lepo število. Po tomboli so se razšli ljudje v gostilne, kjer so se tako okrepčali, da je morala mestna policija v nekaterih slučajih intervenirati s svojimi gumijastimi inštrumenti in spraviti nekatere vročekrvneže v naš »Graf«. Na živinsko sejmišče se je naselil cirkus, s precej obširnimi programom, ter je bil posebno v nedeljo popoldne zelo dobro obiskan. Violinski koncert konzervatorista g. A. Voduška, ki bi moral biti v soboto zvečer v dvorani okrajne hranilnice, se bo vršil v sredo istotam. Običajni Jernejev sejem ni bil na Jernejevo, ker je bila nedelja, temveč v ponedeljek.

Novi grobovi v Mariboru.

V ponedeljek so umrli v Mariboru: Alojzija Mlakar, 64letna soproga posestnika na Betnavski 44, pogreb v sredo ob 4.30 na magdalensko pokopališče; Karel Cobec, 4letni sin železničarja in 52letna Ludmila Krojač, viničarka. Danes pa sta umrla: Jurij Verdelak, premikač drž. železnice, pogreb v četrtek ob 4. pop. iz mrtvašnice na magdalensko pokopališče ter Alojz Grobnik, kurjač mestnega pokopališča, star 70 let. Pogreb bo v četrtek ob 4. pop. iz mrtvašnice na mestno pokopališče na Pobrežju. Blag jim spomin!

Na prvi drž. dekliški meščanski šoli v Mariboru

bodo dne 29. tm. ponavljalni izpiti od 8. ure dalje, 30. tm. začnejo izpiti za zasebne učenke in završni izpiti. Vpisovanje bo 29. tm. od 8.—12. ure. — Ravnateljstvo.

Opere na in baletna šola v Mariboru

S 1. septembrom se odpre v mariborskem gledališču operetna in baletna šola pod vodstvom novo pridobljenega režiserja g. Gjuke Trbuhoviča in s sodelovanjem znane naše plesalke gđ. Erne Kovačeve. Pozivajo se vsi, ki jih zanima ta stroka, da se od jutri dalje prijavijo v gledališču režiserju g. Trbuhoviču.

Windischer Kalvarienberg.

Spoštovani gospod urednik! Dovolite, da Vas opozorim na prekrasno razgledno točko v neposredni bližini Maribora, ki jo imenujemo slovensko Kalvarijo. Na tem prijaznem vrhu se nahaja še prijaznejša cerkva. Nad cerkvenimi vrati pa stoji napis: **Windischer Kalvarienberg.** Imamo že deset let svojo svobodno državo. Pa pustimo to! Zadnji čas se gotovi gospodje s pohvalevredno vneto brigajo za čiščenje popačenih slovenskih krajevnih imen. Ker hočem tudi jaz imeti nekoliko zaslug pri tem čiščenju, predlagam, da naj se navedeni napis, ki je sramotilen za naš narod, takoj odstrani.

Usodni kamnolom v Logu pri Bistrici.

Letos beleži neizgodna kronika že četrty slučaj težke neizgode v kamnolomu med Limbušem in Bistrico. Včeraj se je pod nogami 20letnega delavca Josipa Ačka sprožil plaz gramoza in Ačko je, predno se je mogel zavedati, padel preko pečine v globočino 6 metrov. Poleg raznih poškodb, katere je dobil pri padcu, si je pretresel tudi notranje organe in zlomil desno nogo nad gležnjem. Ponesrečenca so odpremili v bolnico.

Društvo hišnih posestnikov za Maribor in okolico

priredi v nedeljo, dne 31. avgusta ob 9. dop. v hotelu Orel javen shod, na katerem se bo razpravljalo o ukinitvi občinske gostajšine v zvezi s proračunom mestne občine mariborske za proračunsko leto 1931, ter o občinski davščini na nezazidane parcele. Hišni posestniki, najemniki in pridobitni sloji v Mariboru, udeležite se tega shoda čim številneje, ker gre za poljasnila, ki so važna za vsakega prebivalca našega mesta.

Pri borzi dela v Mariboru

je od 17. do 23. avgusta iskalo delo 105 moških in 53 žensk, tedaj 158 oseb 151 službenih mest je bilo prostih; delo je dobilo 113 oseb, iz evidence jih je bilo izbranih 151, koncem tedna pa jih je ostalo še v evidenci 557. Od 1. januarja do 23. avgusta pa je iskalo delo 3560 moških in 1801 ženska; službenih mest je bilo 4054 prostih; delo je dobilo 1582 moških in 1310 ženskih oseb, odpotovalo jih je 287, odpadlo pa 1625, v evidenci jih je ostalo še 557.

Karambol.

Po Cafovi ulici je privozil včeraj sofer neke mariborske avtotakse, od smeri glavnega kolodvora pa Peter Lapovšek na dvokolesu ter se s vso silo zaletel v prva kolesa avtomobila. Pri tem se mu je zlomilo prvo kolo in ima okrog Din 150 škode. Tako sofer, kakor kolesar sta pravilno vozila.

Kolesarska sraka.

Strojnemu ključavničarju Ferdinandu Klasincu je še neizsledeni tat davi odpeljal izpred trgovine Pinter & Lenard na Aleksandrovi cesti dvokolo »znamke« Puch, vredno Din 1000. Za storilcem še ni sledu.

Današnje policijsko izvešje

izkazuje 5 aretacij, 10 prijav in 9 poročil. H »Grafu« je moral Jakob Zupan, ki se je brez spričevala produciral kot sofer po mariborskih ulicah; Celner Franc je osumljen ljubezni do tujih koles. Ludvik Hautič je preveč navdušeno gođoval po mariborskih ulicah, Karl Zmazek se je pri belem dnevu zopet pokazal v svojem »prohibicijskem« elementu, a Rus Nikolaj Kravčenko se je vživel v vlogo slovenskih tipov Mice Kovačeve in Martina Krpana. — Med prijavljenimi so 3 prometni grešniki, trije ljubitelji tuje lastnine in razni nerodneži. — Vloženih 9 prijav se tiče tekočih dnevnih dogodkov, intervencij, izgub in najdb.

Razočarana.

Mlada žena ljubezno svojemu soprogu, ki se je pravkar vrnil iz pisarne: »Ali si se danes kedaj spomnil name, dragi?« »Gotovo, vedno, kadar sem hotel zapeti suknjič in sem potem videl, da gumb še vedno ni prišit!«

Kurdi in njihova usoda

POLOŽAJ IN VLOGA KURDOV V OSMANSKEM CESARSTVU. — RAZDELITEV PO SVETOVNI VOJNI. — ŽALOSTEN KONEC NEKDANJE SLAVE.

Vstaja Kurdiv v Mali Aziji in vojna nevarnost, ki je zaradi nje grozila med Turčijo in Perzijo, je na mah obrnila pozornost sveta na ta skoraj nepoznani mali narod, katerega zgodovina je tako burna, kakor malokatera druga. Po reklu so Kurdi ugroturanske rase in so se, kakor Turki, že pred davnimi stoletji naselili v okolici Ararata v Mali Aziji, kamor so kot divji osvajači privaharili iz sedaj ruskega Turkeстана. Vsled svoje bojevitosti in krvoločnosti, ki še daleč presega albansko, so tudi Turkom samim delali dolga desetletja hude preglavice, dokler se carigradski sultani niso pogodili z njimi in jih s primernimi koncesijami pridobili na svojo stran.

S tem trenutkom se je pričela najslajnejša doba kurdskega naroda. Dobil je v velikem osmanskem cesarstvu nekako isto privilegirano mesto, kakor koki v Rusiji. Kurdi so postali narod vojakov in bojevnikov za Mohamedovo lumesec in koran. Kamorkoli je bilo treba poslati najbolj krvoločne in brezobzirne vojake, tja je Carigrad delegiral Kurde, ki so kmalu postali strah in trepet vseh, ki so kakorkoli prišli s Turčijo in Perzijo v konflikt. Tako je ime Kurd postalo kmalu znano tudi v Evropi, posebno na Balkanu, kjer so predniki današnjih Kurdiv pomorili neštete tisoče Srbov, Bolgarov, Grkov in Romunov od otrok v plenicih do starčkov in izropali in požgali vse, kar so našli.

Pri raznih bojnih pohodih v Evropo, kakor tudi drugam, so bili Kurdi vedno avantgarda turških tolup, strah in trepet vseh, kjer so se pojavili. Za to svojo strašno službo, ki so jo opravljali osmanskim cesarjem, so bili Kurdi oproščeni vseh davkov in drugih dajatev ter so nasprotno od države celo še prejeli plačila v denarju in blagu. Smeli so pa tudi na svojo roko prirežati roparske pohode, in to ne samo preko mej cesarstva, temveč celo v podložne tujeverske pokrajine. V vojski so se povzpeli čisto do zelo visokih in zaupnih mest, zato

je bilo med njimi zelo veliko plemstva, ag, begov, paš itd.

Ko je Turčija pričela propadati in je bilo treba misliti na urejeno življenje tudi znotraj državnih meja, je carigradska vlada skušala prisiliti Kurde, da bi postali navadni državljani, da bi tudi davke plačevali itd., toda tega ni nikdar dosegla. Često je poslala nadnje velike čete svoje redne vojske, toda Kurdi so bili v svojih gorah nepremagljivi, da, celo sploh nedostopni. Kakor hitro je redna vojska odšla, so zopet pričeli z ropanjem in plenjenjem svoje okolice, posebno Armenije. Taki so ostali tudi ob ustanovitvi nove Kemalove Turčije.

Takrat jih je pa zadel prvi usodni udarec. Njihovo ozemlje je bilo po mirovni pogodbi razdeljeno med tri države, Turčijo, Perzijo in Irak. Podpore sultanov ni bilo več, bojnih pohodov tudi ne in tako Turki kakor Perzi in iraki Arabci so od Kurdiv zahtevali, da se lotijo novega življenja. Zaman. Kurdi so ropali in napadali še dalje, dokler se naposled Kemal-paša ni odločil in poslal sedaj nadnje najmoderneje opremljene regularne čete, ki so jih po težkih bojih premagale in na tisoče pomorile. Vdrle so celo tudi v Perzijo in jih ustrašile tudi tam.

Danes je kurdski narod, ki je štel nekoč preko milijona duš, razkosan in razpršen. Njegovi voditelji, plemiči, so deloma pobiti, deloma pa ujeti in pregnani. Ostalo prebivalstvo se bo moralo oprijeti dela in se ukloniti modernim reformam nove Turčije. Ker je razcepljeno na tri države, se pa najbrže tudi kot narod ne bo moglo upreti poturčenju. Izginilo bo v tistem narodu, kateremu je dolga stoletja vršilo strašno krvavo službo. Tragična usoda, ki znova dokazuje, da je zamorec le toliko časa drag in dober, dokler ne opravi svojega hlapčevskega dela. Turško orožje, s katerim so za tuje interese osvajali svet, je naposled pokončalo njih same.

Na sledovih Sodome in Gomore

Izkopavanja starih zgodovinskih mest v Palestini so prinesla nove uspehe. Najvažnejši dogodek zadnjega časa je odkritje dveh selišč ob ustju reke Jordana. Tamkaj so pričeli jezuiti po nalogu biblijskega zavoda v Rimu že lani z izkopavanjem. Obe odkriti selišči ste oddaljeni drugo od drugega približno pol kilometra in se domneva, da so najdeni ostanki svetopisemskih mest Sodome in Gomore.

Vsa znamenja kažejo, da je to naziranje pravilno. Pri preiskavanju so našli ruševine izgorelih hiš, človeška okostja, vsakovrstno domače orodje in velike kope pepela, ki priča o nekdanjem strašnem požaru v teh dveh mestih. Tudi sv. pismo samo pravi, da je požar uničil obe mesti.

Po slogu hiš domnevajo, da sta bili obe mesteci zgrajeni 3000 let pred Kristovim rojstvom in da jih je tisoč let pozneje uničil strašoten požar. Številni predmeti, ki se dajo transportirati, bodo preneseni v biblijski zavod v Rimu.

Hoover-Fordova ekspedicija je na sprotno posvetila vso pozornost levantskemu mestu Bet-Semu, zapadno od Jeruzalema, ki je pripadalo Judinemu plemenu in kamor so prenesli skrinjo zaveze, ko so jo zopet odvzeli Filistejcem. Tamkaj je bil istotako poražen judejski kralj Amazna od izraelskega kralja Joasa. Že l. 1911 in 1912 so bile izvršene tamkaj zanimive izkopine, ki jih je vodil Newton. Od l. 1928 pa se nahaja v tem kraju Hoover-Fordova ekspedicija, ki je prodrla že do plasti bronaste dobe (1600—2000 let pred Kristom), to se pravi, na hananitsko, predizraelsko dobo. Ekspedicija je našla razvaline neke velike hiše iz srednje bronaste dobe. Interesantno je odkritje neke peči, ki je bila globoka pet in pol metrov in je segala do podstrešja hiše. Take peči so se uporabljale vse do konca ledene dobe. Ker so na dnu peči našli ilovico iz zgodnje bronaste dobe (približno 2500—2000 let pred Kristom),

se more sklepati, da se je taka peč uporabljala pred 1.500 leti.

V razvalinah so našli predmete, ki izvirajo večinoma iz srednje bronaste dobe. Najvažnejša najdba so svetiljke, ki se razlikujejo od znanih starih hananitskih svetilk ter imajo namesto ene sedem cevi! Dalje so našli plaketo iz glin, ki je predstavljala boginjo Astarto, v slogu egiptiske boginje Ator. Ta plaketa je podobna plaketi, izkopani na istem kraju l. 1928.

Sveže in suho sadje

Odkar je kemija dognala sestavine sadja, uvrščamo to med hrano. Sade je nima sicer mnogo beljakovine in masti, ki sta osnovni redilni snovi, pač pa vsebuje mnogo rudninskih snovi, sladkorja in kislin. V njem je: 80—85% vode, 7—10% sladkorja, 2—3% rudninskih tvarin (apno, kalij, fosforna kislina), do 1% kislin (jabolčna, citronova, česlovalna), neznatna količina beljakovine in ravno tako gumija, barvila ter hlapnega olja.

Posebno so cenjeni sladkor in kisline. Sadni sladkor se lahko in hitro pretvori naravnost v kri, zato hitro učinkuje. Kisline blagodejno uplivajo na prebavila, ker povzročajo izločanje prebavnih sokov (sline, želodčni, črevesni sok) in pospešujejo prebavo. Posebno ugodno delujejo na ledvice in zatirajo gnilobne bakterije v črevesih, ki se razmnožujejo pri nerednem odvajanju.

V novejšem času pa je znanost dognala, da vsebuje sadje neke dopolnilne snovi, ki jih nazivamo vitamine. Že sam naziv vitamin (vita = življenje) pove, da so te snovi nujno potrebne, osobito mlademu in še razvijajočemu se telesu. Zdravniška veda pravi, da izvirajo mnoge bolezni na kosteh, živcih, na prebavilih itd. ravno radi pomanjkanja vitaminov, ki nam jih daje rastlinska hrana (zelenjava in sadje). Sade je torej tudi zdravilno sredstvo, ki se ga lahko vsak čas poslužujejo stari in mladi.

Samo po sebi umevno je ta božji dar najboljši v svežem (presnem) stanju. Se-

veda mora biti sad dozorel, zdrav in čist. To so pogoji, ki jih moramo pri uživanju sadja upoštevati, sicer nam zna škoditi. Posebno moramo biti oprezní pri sadju, ki potuje iz dežele v deželo, iz rok v roke in pride v stik z različno in često kali različnih bolezní vsebujočo nesnago. To se dogaja pri uživanju južnega sadja. Naše sadje je cenjeno, dasi ne postopamo s sadnim drevjem, niti z njegovim plodom tako kot bi trebalo. Posebno priljubljena na tujih trgih so naša jabolka, ta najboljše sad, ki pa ga mi še vedno podcenjujemo in vse premalo upoštevamo njegov hranilni in zdravilni učinek. Zato nam ga gre toliko po zlu in se tudi vse preveč oziramo po inozemskih kupcih. Res je, da na ta način krepčamo bilanco našega izvoza; vprašanje pa je, če krepčamo tudi narodno gospodarstvo, naše narodno zdravje.

Nele sveže, tudi suho sadje je kaj dobro in zdravo. To so spoznali že naši predniki, ki so si redno vsako jesen pripravljali primerne količine suhega sadja za družino. Skrbeli so, da so ga imeli dovolj tudi za vroče poletje, da so iz njega kuhali dobro pijačo. In danes? Namesto z zdravim suhim sadjem in sadjevkó se »krepčamo« s slivovko in celo s ponarejenimi vini. Zato one težke posledice v gospodarstvu, zdravstvu in morali.

Sušenje sadja je umestno posebno tam in takrat, kjer in kadar ga ne moremo razpečati v svežem stanju. Razen tega je treba v današnjih razmerah upoštevati veliko vrednost suhega sadja za domačo porabo. Le vprašajmo skrbno gospodinjico, koliko ceni suho sadje, posebno če so pri hiši otroci!

Sokolstvo

Javni nastop Sokolskega društva v Oplotnici

Dne 17. tm. je inace mirna Oplotnica, ležeča v idiličnem kotičku pod zelenimi bregovi južnega Pohorja, nenadoma oživela. Tamošnje sokolsko društvo je z javnim nastopom polagalo račun o svojem delovanju v pretečenem letu in je izpadla tozadevna bilanca jako ugodno. Na telovadišču so se udeleževali prav vsi oddelki, nekateri pomnoženi z brati iz sosednjih Slov. Konjic in Slov. Bistrice in si je moral veččak, ki je prišel morda s predsodki v malo Oplotnico, v svoji duši priznati, da je bil nastop razmerna jako dober. Se je pač kakor povsod drugod tudi tu izražalo neovrgljivo dejstvo, da je društvo dobro in da izpolnjuje v polni meri svojo sokolsko dolžnost, ako mu načeluje nekaj pravih mož, inteligentnih in delavnih — in oboje je potrebno! — ki znajo s svojim vzgledom in svojim lastnostmi privabiti v sokolsko družino množico. Mirno se v tem slučaju da govoriti o množici, saj je štela nastopajoča sokolska družina preko 100 oseb pod vodstvom lepega števila jako spretnih prednjakov. Proste vaje moškega in ženskega članstva, naraščaja in deca so pričevale o trdem in dolgotrajnem delu v telovadnici in na letnem telovadišču, jako so ugajale marsikdaj res vrhunske vaje na drogu in bradlji, a so tudi najboljše utis napravile istočasne vaje članice konjiškega društva na dveh bradljah, ki niso sicer stremile po vratomnih in težkih sestavah, so se pa prijetno odražale po svoji enostavnosti, časovno in v telovadnem zmislu precizni izvedbi in kaj ljubki zunanosti. Celoten utis nastopa je do neke mere kvarila rahla nepopolnost v skladnosti izvedbe prostih vaj in v kritju skoro pri vseh oddelkih — napaka, ki jo srečujemo s prav neznatnimi izjemami pri prav vseh javnih nastopih — a je v tem slučaju manj graje vednja, saj so istočasno nastopali člani treh društev in je iz tehničnih oziróv odpadla zadnja skupna generalna vaja.

Posrečeno prireditel je zaključil jako bogat srečolov, ki je vrgel mlademu ambicioznemu društvu z vstopnino vred zopet nekaj sredstev, s katerimi mu bo mogoče bolje in lepše opremiti za oplotniške razmere že itak udobno in prostorno telovadnico. Mariborska sokolska godba je prav pridno igrala in pokazala lep napredek. Animirana zabava je trajala ob najlepšem vremenu v pozne večerne ure. Agilnemu društvu mnogo uspehov tudi v bodočnosti! A. S.

Sport

Plavalne tekme za prvenstvo mesta Maribor

Prva prireditev domačih plavačev na Mariborskem otoku.

Z dograditvijo velikega in modernega kopališča na Mariborskem otoku smo mnogo pridobili tako v higijenskem, kakor v sportnem oziru. Vodni sport se pri nas vedno lepše razvija in nedvomno se bo dvignil do velike višine; saj imamo že sedaj nekaj plavačev in plavačic, ki zelo mnogo obetajo ter bodo mogli že prihodnje leto nastopiti na prireditvah večjega obsega. Spričo tega razveseljivega razmaha plavalnega sporta se je vodno-sportni odsek ISSK Maribora odločil, da razpiše za 7. september prvenstvo Maribora v plavanju in skokih. Tekmovalo se bo dopoldne in popoldne in sicer v sledečih disciplinah:

Juniorji (do 18 let): 50 m prosto; 100 m prosto; 100 m prsno; 50 m hrbtno, štafeta 3×50 m mešano (hrbno, prsno, prosto).

Seniorji (nad 18 let): 100 m prosto; 100 m prsno; 200 m prsno; 100 m hrbtno; štafeta 3×100 m mešano.

Dame (jun. in sen. skupaj): 50 m prosto; 100 m prsno; 50 m hrbtno; štafeta 3×50 m mešano.

Skoki: z deske 3 m: obvezni: skok na glavo z mesta; skok na glavo z zaletom in pet poljubnih skokov. — S stolpa 5 m: obvezni: skok na glavo z mesta; skok na glavo z zaletom. — S stolpa 10 m: skok na glavo z mesta in pet poljubnih skokov.

Prijave je poslati do 6. septembra na naslov: ISSK Maribor, Sport-Roglič, Maribor, Grajski trg.

Prijavnina znaša Din 5 za disciplino in osebo.

Prvo in drugo placirani sprejmejo krasne plakete. Klub, ki si pripori največ točk, prejme še dragoceno darilo.

Začetek nogometnega prvenstva 1930/31.

Mariborski MOLNP je na svoji večerajšnji seji izžrebal termine za odigranje jesenskih nogometnih prvenstvenih tekem:

28. septembra: ISSK Maribor:SK Svoboda ob 10. na igrišču ISSK Maribora. SK Rapid:SK Železničar ob 16. na igrišču SK Rapida.

5. oktobra: ISSK Maribor:SK Železničar ob 16. na igrišču ISSK Maribora.

12. oktobra: SK Rapid:SK Svoboda ob 16. na igrišču SK Rapida.

19. oktobra: SK Železničar:SK Svoboda ob 10. na igrišču SK Železničarja. — ISSK Maribor:SK Rapid ob 16. na igrišču ISSK Maribora.

Prvenstveno tekmovanje rezervnega moštva se odigra vsakokrat kot predtekma.

Sodniška sekcija, službeno.

V petek, dne 29. tm. ob 18.30 v kavarni »Bristol« plenarna seja. Vsi člani se naprošajo, da se seje sigurno udeležijo. Vabljeni so tudi zastopniki tukajšnjih klubov. — Načelnik.

Desetletnica SK Svobode.

SK Svoboda proslavi dne 14. sept. desetletnico svojega obstoja. Na programu so nogometne tekme.

Nogometne počitnice.

Jug. nog. savez je odredil nogometne počitnice od 25. avgusta do 6. septembra. V tem času se ne smejo vršiti nobene nogometne tekme.

Male sportne vesti.

V Hamiltonu je gđ. Cook iz Canade izboljšala svoj lastni svetovni rekord na 100 m od 12. na 11.7". Cookova se bo udeležila tudi svetovnih ženskih iger v Pragi.

V Bruslju se je vršil velik delavski nogometni turnir mednarodnega značaja. Sodelovale so reprezentance iz Nemčije, Holandske, Anglije, Francije ter Belgije. Rezultati so bili naslednji: Anglija:Belgija 11:0; Nemčija:Francija 6:1; Nemčija:Holandska 8:0; Belgija:Holandska 2:2 in Belgija:Francija 5:1.

Poezija in proza.

»Oh, draga gospica, ali bi me spremljali v mojem življenju?«

»Seveda, če imate dovolj denarja!«

K. M. Čapek - Chodě

Jindri

Roman. — Iz češčine prevel dr. Fran Bradač. 46

»Le izvolite dalj k nam gori, to mi je res zelo ljubo presenečenje. Toda prej prosim, priklenite svoj čoln s ključavnico, drugače je prav mogoče, da bi se morali vrniti v Prago po suhem!«

To je uvidel in storil.

Pomudil se je pri tem malo dalj, nego je bilo neizogibno potrebno, saj so ga zadrževale čisto pravilne misli.

— Če ve za čoln, ali ga je videla, ko je pristal, in ga zapazila torej že prej, od daleč in ga spoznala?

Če ga je — potem se je osramotil, in v njenih očeh je kakor fantič.

Se ene oči so mu prišle na misel. Oči Jelene, hčerke dvornega svetnika. Kako zaničljivo bi se najbrže zaprle, ko bi ga mogle opazovati pri tem, kaj počenja sedaj in še bo.

Toda to je bilo poslednjič, da se je spomnil nanje, in prav zato, ker se je nanje spomnil, se je dvignil kar najhitreje.

Jiřina je že čakala nanj.

Ampak kod naj pride gori?

Tukajle.

Osem rumenkastih lukenj v navpičnem bregu je bilo tam; niso bile niti stopnice niti lestvice, toda hitro je splezal po njih gori na brv prav lagodno, zlasti ko mu je podala roko, ki jo je prav obredno poljubil, brž ko je slekla rokavice, take, kakor jih imajo dame srednjih, toda distingviranih domačnosti pri pospravljanju.

In povrh je bila bosa.

Ampak kljub temu mu je danes tako imponirala, da je sklenil, da se bo vedel z najizbranejšo dvorljivostjo k tej nežni, krasni, inteligentni deklici, ki opravlja hlapčevsko delo le v sili, kakor je brezdvomno prav občutil.

Toda filozofka Jiřina ni dopustila, da bi kdo zrl na njeno početje kakor na nekaj tragičnega, in Jindra je to začutil takoj iz njene odkrite veselosti, da, občutil je morda tudi srečo iz vsega tega, kar se je pravkar dogodilo.

»Jaz sem vas zagledala in spoznala, ko ste bili še v višini Cesarskega otoka, kakor pravijo mornarji, in imela sem torej dovolj časa, ko bi bila hotela zbežati!« je govorila Jiřina med bisernim smehom, ko je čitala Jindrove misli. »Priznam pa seveda,« je nadaljevala bolj resno, »da sem omahovala, ko sem videla, da obračate čoln res proti nam; toda vztrajala sem, kakor vidite, vi antifeministi!«

»Milostljiva gospodična!« je rekel Jindra v zadregi.

Jiřina je od smeha zavriskala, da je odmevalo na nasprotnem bregu, in potem je raztegnila svoje krilce kakor plesalka sarabande in rekla:

»Prosim!... Obe zaplati sta od umivanja tal!« in izpuhnila je zdaj eno, zdaj drugo s koleni, in v tem so bile plesne in kometne kretnje.

Da to popravi, se je pokazala zopet kakor Jira z braniškega vrta, obrisala nagl nart ene noge ob nogo mečo druge noge, oprla obe pesti v bok in se vzravala, da je zaresketalo, pri čemer Jindri ni moglo uiti, da sta pokazala oba lotosova ploda na njeni borni, tesni bluzi zelo jasno svoji jagodi.

In že zopet je bila druga:

»Pojdiva rajši sest. Ali veste, kaj je to, mladi mož, zajeti v dveh urah osem hektolitrov vode samo za salato? Vi, ki znate fiziko najmanj tako dobro kakor jaz, boste lahko izračunali po vzorcu veliki P proti velikemu Q kakor mali q proti malemu p, kakšno delo se mora izvršiti pri šestindevetdesetih vzdigih, če drži vedro šestnajstino hektolitra in tehta kamen na krajšem ramenu vzvoda osmino centra... Vi si boste morda mislili, da, če je danes deževalo, da tega ni treba; na urejenem dobičkodajnem vrtu odloča baze...«

Govorila je naglo, njena rdečica je rasla do skrajnosti in na koncu je naravnost izbruhnila.

»Neizmerno sem vesela, da vas vidim pri nas na vrtu; to mi je zelo ljubo presenečenje.«

Lica, ki so ji kar žarela, so hipoma prebledela in dodala je:

»Ampak tisto milostljivo gospodično morate preklaticati!«

Rekla je to s tako slabim glasom, da je takoj spoznal, kako ji je pri njenem če ne nadčloveškem, pa vsaj nadženskem premagovanju same sebe.

Biserni smeh, na videz tako vesel, je bil zato tako podoben jok, ker je imela jok prav za prav čisto na kraju, in malobesedni Jindra je rekel, ker je to čutil, tako toplo, kar je le mogel:

»Jiřina! Razen moje rajne matere je ni žene, ki bi jo bolj spoštoval nego vas!«

— In bolj ljubil! je zavriskalo njegovo srce z dobesednim odmevom v njenem srcu in v tem hipu sta se odprli njuni — duši in se spojili v gorečem objemu.

Jiřina je zaihtela, prelivala solze in se ozrla iz njih na Jindro s srečnim pogledom kakor otrok.

»Jaz ne vem, kakšna ženska sem to!«

Ali naglo se je začela sramovati; stisnila svoje prsi trdno v lakti in z besedami:

»Oprostite, takoj se vrnem!« je hitela v hišo tako naglo, da ji je bilo videti do kolen.

Vrnila se je šele čez precej dolgo časa, preoblečena za filozofko, na kateri ni od vrtnarjeve Jire ostalo ničesar, kot boste noge, obute v čevljičke, ki so bili že precej ponošeni.

Prišla je in oči so ji žarele...

Tako se je torej začelo onega dne blaženstvo Jindrovo na vrtu če že ne cvetočih breskev — te so se namreč že okroglo debelile na nizkih drevescih — pa vsaj cvetočih rož, belih in zlatih lilij, perunik, da, že prvih potonik, najbrže pa še kovačnika, pod katerega grmom in ravno nad reko sta sedela v svoji blaženosti.

Ni bila — ah! — niti malo podobna blaženosti Zeyerjeve pravljice, kajti poljubljala sta se le z očmi in objemala z dušo, le en sam trenutek prav na koncu te blaženosti sta se res poljubila in objela.

Ta sreča je bila neizmerno nežna in njen vrhunec zelo nedolžen.

»Kako lepo ste popravili to „milostljivo gospodično!“ je rekla na primer, ko se je vrnila.

»Kako to?« je vprašal Jindra.

»Ker ste mi rekli Jiřina!« se je glasil odgovor, ki ga je spremljala taka godba njenega glasu, da je zapelo tudi njegovo srce v zavesti, da prihaja ta godba naravnost iz njenega srca.

Ko je potem sama od sebe pristavila:

»Jindra!« je bila v tem še godba in sladka, toda ker Jindra pri svoji prirojeni in njemu lastni ne sicer hladnosti, ampak vzdržljivosti ni našel ravno v odločilnih trenutkih primerne nadaljevanja, je nastala v Jiřinini godbi modulacija čisto v muzikalnem smislu, izprememba tonov in sicer iz mola v dur in snov govora je »postala mlačna«, kakor pravijo najmodernejši prozaisti.

»Na tega se vam ni treba ozirati!« je rekla Jiřina, sledeč njegovemu pogledu, ki je obstal na čokatem starcu pod slamnikom, grobim kakor štorja, ki je pridno zalival, »to je naš stric, raznesti mora zdaj to, kar sem jaz načrpala.«

Tak skok od vročega k hladnemu, od strastnega k jalovemu, se je ponavljal vsakokrat, kadar se je pomeje pripeljal Jindra na Branik. Teh obiskov je bilo toliko, kolikor je preostajalo popoldnevov v zadnjem mesecu njegovega študijskega dopusta.

Praga svojih nebes nista nikoli prekoračila z odkritim priznanjem ljubezni.

Toda ali je bilo med njima treba kakega priznanja? Saj jo je že priznal s tem, da je prvič prišel za njo, to so razodevali potem njegovi vsakdanji obiski. Vedela sta oba, da ljubita drug drugega z vsemi vlakni svojih bitosti, čeprav si tega nista nikoli povedala, da, niti z besedo nikoli naznačila. Kar ni bilo izrečeno in se tudi ni dalo izreči, to je govorila godba njenega glasu in oko, ki je ne le dvakratno zrlo, ampak je bilo tudi dvakratno globoko, in noben pesnik bi ne znal povedati tesnobe vprašanja, gorečnosti pritrditve, žarkega ognja in gorečega hrepenenja — da, gorečega hrepenenja! — in tisočeri drugih izrazov, ki jih je znalo povedati njeno oko...

Znalo?

Znati znači premislek in Jiřina je bila v svoji neizrekljivi strastni ljubezni do Jindre popolnoma nehotična.

Njuna ljubezen je bila seveda kar najbolj platonična, najnedolžnejša, da si sta govorila v svojih brezkončnih debatah o najsmelejših temah, ravno v dokaz, da svobodna diskusija študentke s študentom, ki sta navajena koedukacije, ni treba, da bi vedla k simbiozi, ne, niti k poskusom, če tudi bi bila ena stranka k temu nagnjena.

— Ali pa, recimo, če ne nagnjena, pa vsaj pristopna — je premišljal Jindra, ko se je nekoč — kakor često — zelo pozno vračal z Branika; kajti nagnjenost je posledica nekega zavestnega hotenja, volje, in tega doslej ni pri Jiřini, dočim more biti pristopnost tudi proti volji ali pa vsaj nehoté. In taka pristopnost se pri Jiřini ne dá utajiti.

Sam o sebi vé to Jindra prav dobro; in priznava to brez ovinkov, ako naj poda račune sam o sebi, kakor se je tega navadil vsak čas od tistega trenutka, ko se je postavil na svoje moške noge; toda razlika med njegovo dostopnostjo, ali pa recimo njegovim pagnjenjem in Jiřinino dostopnostjo ima svoje, recimo, psihofizične funkcije. Njegovo nagnjenje je utež, ki ga drži v nezmernem ravnotežju njegova volja in se zaradi njegove močne volje ne gane z mesta, naj bo, kar hoče, dočim je Jiřinina dostopnost zaradi lavine nad pobočjem tako labilna, da bi zadostoval prav neznamen sunek z njegove strani, da bi se lavina spustila v dolino.

(Nadaljevanje sledi.)

Opremljeno sobo

oddam boljši oseb. Sodna ulica 26/III, vrata 8. 2368

Dva gospoda

sprejem na hrano in stanovanje. — Tattenbachova 2 II, levo. 2356

Prazno sobo

oddam gospodu, gospodični ali gospej z lastnim pohištvo. Kuhati ne dovolim. Stritarjeva ulica 5/I. 2370

Sobo,

novi opremljeno, električna luč, poseben vhod, oddam boljšemu gospodu, gospodični ali gospej s 1. septembrom. Na željo tudi hrana. Stritarjeva ulica št. 5/I. 2371

Sobo,

majhno, a čisto, v bližini gledališča želi s 1. septembrom gospa. Čez dan je ni doma. Ponudbe pod »Mir« na upr. lista. 2373

Našla se je

ženska ročna torbica na Kralja Petra trgu. Dobi se v trafiki na Kralja Petra trgu 1. 2373

Separirano sobo

oddam s 1. septembrom boljšemu gospodu ali dvema dijakinjam. Vrbanova ulica 73, pritličje. 2375

Sostanovaleca

sprejem. Židovska ulica 12/I. 2369

Prodajalko,

zmožno slovenščine in nemščine z lepimi pisavo, sprejem. Ponudbe pod »Zmožna« na upravo Večernika. 2332

Gramofone popravlja precizno le mehanična delavnica JUSTIN GUŠTINCIC, Maribor, Tattenbachova ulica 14. Istotam velika izbira najboljših gramofonov znamke »Columbia« in gramofonskih plošč. 602

Lepo, 3 sobno moderno stanovanje

s kopalnico in ostalimi pritlikinami se takoj odda. Uprava hiš Pokojniškega zavoda, Kralja Petra trg 1. 2316

Suha bukova meterska drva,

cepana, na dom postavljena 1 meterklačtra Din 500, žagana na štiri kose Din 530. Bukove okroglice meterklačtra na dom postavljena Din 380, žagana Din 410. Naslov pove uprava. 2295

Najvišje cene

plača za staro zlato, srebro in novce kakor tudi za zobovje M. Uger-ja sin, Maribor, Gosposka ulica 15. 1548

Casopisi in inserati.

pri Hinko Sax, Grajski trg. 1654

Takoj prodam

staro obleko, perilo, čevlje, pohištvo itd. Starinarna Peteln, Maribor, Orožnova ulica 1, poleg Mestne hranilnice 2332

„Griffon“ motorji!

350 cm³ sportna tipa. »Königswelle«, luksuzna tipa. Vse tipe na ugodna odplačila na obroke. JUGU D. Z. O. Z. — MARIBOR. XXIII Tattenbachova ul. 14.

Vabilo na veselico

ki jo priredi godba pekarske požarne brambe v nedeljo, dne 31. avgusta v gostilni Tomše v Pekrah Sodeluje tudi pevsko društvo „Planinca“ iz Pekar

Od danes naprej dobite

krasno sadje pri dr. Glančniku poprej dr. Turner

Juristi!

Sodne takse

broširano 32 Din, platno 44 Din, so pravkar izšle pri Tiskovni zadrugi v Mariboru Aleksandrova cesta šte. 13